

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka.

Dowiadujemy się z Boliwii, że Jenerał Urdineta w skutek rezygnacji Sekretarza Stanu Facundo, mianował w miejscu tegoż P. Melino, a Pułkownika Toro, Sekretarzem wojny; wyrokiem swoim przeznaczył zebranie się prawodawczego Kongressu na d. 1. Sierpnia. Huzary Kolumbijskie i t. d., Jenerałowie i szeregowi, którzy tam służyli, spodziewani byli niebawem łądem z Potosi; Jenerał Sucre znajdował się w Oruro i chciał w Cobijsa wsiąść na okręty. Jenerał Brown i reszta wojska stała w Departamencie Arequipa i oczekiwała tylko okrętów. Wszystkie stosownie do kapitulacji w Piquisa.

Podług Gazety Bogocickiej z d. 5. Października, która pod d. 2. t. m. donosi o straceniu Pułkownika Gnerra i Jenerała Padilla, rozstrzelano już w d. 30 Września H. rumenta, Zulaivara, Pułkownika Silva i Poruczników Galindo i Lopez. Sprawy odbywały się ciągle i spodziewano się, że jeszcze kilka osób będzie straconych. Nie schwytano jeszcze Caraja, Tejudy, Mendozy, Gonzaleza i E. Bricena. Gazeta mówi: sądzą, że Santander był środkowym punktem spisku.

Gazeta Bostońska z d. 1. Grudnia donosi: Powstanie Jenerała Santa Anna w prowincyi Veracruz jest utłumione. Osada, którą zostawił w twierdzy Perote, poddała się rządowi, ón zaś sam stara się ujść do Guatymali. (G. W.)

Zjednoczone Stany Ameryki północnej.

Dziennik *National - Intelligencer* z d. 25. Listopada mówi: „Walka jest skończona, wyborcy Prezydenta i Wice - Prezydenta Zjednoczonych Stanów prawie już we wszystkich Państwach Związku zostali wybrani, i już nadeszło dość raportów, które nie pozwalają wątpić, iż wielka część wyborców przychylna jest wyniesieniu Jenerała Jacksona na godność Prezydenta. Jeżeli się więc tego dnia doczeka, aby miał ten zaszczyt, tedy można być pewnym, że Andrew Jackson z Tennessee będzie Prezydentem Zjednoczonych Stanów. (G. W.)

Brazylija.

Zaraz po zamknięciu Izby Brazylijskich został Minister skarbu J. B. B. Pereira Ministrem sprawie-

liwości, a były Minister skarbu, P. Calmo, który w Czerweu r. z. podziękował, jakieśmy doniesli, objął znowu ten wydział. Były Minister spraw wewnętrznych, Pedro de Araujo Lima, mianowany Prezydentem prowincyi Bahía.

Bracia Andrade są uwolnieni i chociaż sprawa ich nieskończona, wszelako Cesarz Jmé przyjął ich dosyć łaskawie na publiczném posłuchaniu. (G. W.)

Hiszpanija.

W d. 6. Grudnia, na uroczystość urodzin Królowej Jej mości były wielkie pokoje. Wszyscy urzędnicy Dworscy wystąpili w mundurach i przy ucałowaniu ręki znajdowali się Posłowie zagraniczni, Grandowie Hiszpańscy, Magnaci Kastylijscy, Deputacyje z różnych Królestw i t. d. O godzinie óstej wieczorem zebrały się damy dla ucałowania ręki Królowej Jej mości, która je ze zwyczajną przyjęła dobrocią. Artylerya król. ochotników dawała zwyczajne salwy, a wieczorem były teatra oświecone. Kommissarz buli krzyżowej (*cruzada*) rozdał przy tej sposobności między ubogich, 21,000 piastrow.

W d. 11. Grud. z południa wyjechał Dwór do zamku letniego el Pardo (2 mile od Madrytu); tylko Infant Don Francisco ze swoją małżonką pozostał w Madrycie.

Rzporządzenia względem organizacyi wojska ciągle trwają. — Pod d. 11. Grudnia wydał Król postanowienie, stanowiące poręczyje Oficerów w jęczmieniu i sianie; podobnie wyszły trzy rozporządzenia z d. 12., 18 i 20. Listopada, podług których oznaczona jest płaca robotników w fabryce broni w Toledo, ustanowiony udział tych, którzy zabiorą okręt kontrabandowy, oraz przepisano, iż Komendanci i Gubernatorowie wojenni mają mieć prawo przezierania kommissaryjackich rachunków pułków, w ich obwodzie stojących. Wszelako tej prerogatywy bez pozwolenia Króla nie mogą na inną osobę przenosić.

W Burgos panują jeszcze febry trzechdniowe, nawet jest odra, lecz dobrego gatunku. — Do miasta Aroos w Nawarze sprowadzili się bracia miłosierdzia dla założenia tamże szkoły. — O rabusiach, którzy przebywali w okolicy Denla, nie już nie słychać; wyruszyli przeciwko nim trzy oddziały król. ochotników. Oprócz Gros,

które teraz w Walencji naśladować Francuzbie materje tego rodzaju, robią, poczęły także fabrykanci tych materij wyrabiać podwojną kitajkę, która nie tylko, że się równa Francuzkiej co do blasku, lecz tak się dobrocią odznacza, że podobieństwo jest, iż obca kitajkę zupełnie pozabwi sprzedaż.

(D. A.)

Wielka Brytania i Irlandyja.

W d. 18. Grudnia, jako w terminie ostatnim wyrokiem odroczaćcym do otworzenia Parlamentu naznaczonym, udali się do sali Izby wyższej Lord Kanolerz, Lord Montrose i Lord Ellenborough, jako Kommissarze król. i odroczyli powtórnie Parlament do d. 5. Lutego w obecności niektórych urzędników Izby niższej, dla samej formalności przybyłych.

Minister Peel przestał pod d. 11. Grudnia do P. Marsball, Prezydenta na ostatniem zgromadzeniu w Leeds list następujący, jako odpowiedź na prośbę podaną do Króla na korzyść Katolików rzymskich:

»Mości Paniel Donoszę WPanu, iż odebrałem od niego list, datowany pod d. 6. t. m. i przelożyłem go, jakoteż adres do Króla, Monarsze. Król Jmó raczył takowe łaskawie przyjąć.»

W d. 9. Grudnia umarł Hrab. Huntington, który długo służył w Indyjach wschodnich, w roku 50 życia swojego. Tytuł jego spada na jego syna Lorda F. T. Hastings. Zszedł także z tego świata P. J. C. Curwen, Członek parlamentowy z Kumberlandy, przezco jest znowu miejsce wolne w Parlamencie.

Zwłoki Hr. Liverpoola złożono w d. 15. t. m. w grobie rodzinnym w Hawkesbury w Gloucestershire. Pomiędzy powozami żałobnymi, które szły za ciałem, znajdował się także powóz J. K. Wys. Xięcia Klarencey. Rozczulający widok stawił długi szereg dzieci ubogich instytutów Konigstonn, do którego połączyło się wiele pierwszych osób tamecznych rodzin, którym dobrze czynił; spokojnie i w rzetelnym smutku towarzyszyli oni zmarłemu, który przeszło lat 26 był ich wspianiałym dobroczyńcą.

Na posiedzeniu w d. 16. Grudnia (odprawionem w kościele Ś. Teresy) uchwalilo towarzystwo katolickie w Dublinie: 1) podziękowanie Lawlesowi; 2) pagnę wszelkiego pośrednictwa rządu w karności Kościoła Katolickiego; 3) i 4) oświadczenie odrzucania wszelkiego rodzaju emancypacyi, gdyby się rząd mieszał do spraw religijnych lub przyjął na siebie opłatę duchowieństwa Katolickiego; 5) 6) i 7) mieć wygotowaną petycją do Parlamentu najdalej do d. 20. Stycznia; dalej prosić Marg. Lansdown i Sir Francis Burdeta, iżby petycje przelożyli obudwom Izbow

Parlamentu i w każdym Hrabstwie upoważnić pięć osób do zbierania katolickich rentów. P. Gorman wniósł jeszcze na przyjęcie prośby, żądającej emancypacyi Izraelitów. — Z drugiej strony i kluby brunszwickie nie próżnują; chcą one blisko 2,000 pojedynczych i ogólnych petycyj z 400,000 podpisami Parlamentowi przelożyć.

Na zgromadzeniu kompanii wschodnio-indyjskiej, które w tych dniach odprawiono, ogłoszoną została dywidenda 5 1/4 procentu za półrocze kończące się d. 6. Stycznia.

W d. 15. Grudnia wypłynęła fregata Pallas z Portsmouth z zapieczętowanemi ukazami.

Kronika Chińska namienia o ukaraniu mahometanśkich buntowników, schwytanych podczas ostatniej wojny w zachodniej Tartaryi. Jeden z dowódców (którego zowią »zagranicznym buntownikiem«) nazwiskiem Koo-soo-too-kih, który jak ów raport wyraża, tak dalece posunął swoje szaleństwo i zbrodnię, że stawił czoło wojsku cesarskiemu, został z siedmiu swoich towarzyszów okrzyżowany i powoli na sztuki pokrajany. Oprócz tego stracono jeszcze 25 buntowników. — Koo-soo-too-kiha żona i matka, i czworo dzieci z innego pokolenia, oddano w niewolę

Niedawno spostrzeżono w okolicy Ilfracombe (Devonshire) z brzegów, wielki holenderski okręt, który się zbliżał. Sternicy miejscowi czynili natychmiast przygotowania; dwa czolna osadzone ludzimi popłynęły ku okrętowi. Gdy obadwa jakiś czas o zakład sterowały, zgodzono się, że jedno z tych powróci a powracające otrzyma część zapłaty dla sterników przeznaczonęj. Czolno to powróciło szczęśliwie, drugie, gdy się pod ten czas silny wszczął wiatr, widziano, jak z balwanami walczyło, wszelako sądzono, że się dostało do okrętu. Ten okręt zawiął przecie do portu; lecz nie widział czolna z sternikami, które jak teraz z pewnością sądzić można, przewróciło się w balwanach i z całą osadą zatoneło. — Przypadek ten pozbawił pięć żon, mężów a 16 dzieci, ojców.

(D.A.)

Wyspy Jońskie.

Listy z Korfu z d. 17. Grudnia donoszą: W d. 12. t. m. przed południem zarzucił tu kotwicę Francuzki bryg wojenny Volage pod Kapitanem Segretier. Okręt ten odbył podróż z Nawarynu w trzech dniach i przywiózł Francuzkiego Gabinetowego gońca dążącego do Paryża z depeszami. O godzinie 3ciej z południa tegoż samego dnia podniósł bryg wspomniany kotwicę i popłynął ku północy. Onegdaj rano przybyła do naszej zateki Angielska korweta Raleigh, pod Kapitanem Jerzym Hlaye, z depeszami, odbywszy podróż z Poros w czterech dniach, a następu-

jącej nocy zawiązał tu papieżki okręt Pielego i Glorioso, pod Kapitanem Fortunatem Bernardini, w pięciu dniach z Ankony z rosyjskim goncem. Przez wzmiankowaną korwetę angielską Raleigh odebrano tu wiadomość, że postowie trzech Mocarstw traktatem londyńskim potęczonych znajdowali się jeszcze w d. 10. Grudnia w Peros. — Według wiadomości z Patras z d. 6. t. m. pokazała się w Vrachii (dziesięć godzin drogi od Patras w prowincyi Kalavrita) zaraźliwa choroba która niestety zdaje się być morową. Skoro o tem doszła wiadomość, natychmiast na radzie w Patras, uchwalily władze francuzkie wyciągnąć bordon zdrowia, i wysłać lekarzy na miejsce, aby się o naturę tej choroby przekonali; dalej uchwalono, iż poczawszy od d. 6. t. m., wszystkie okręty przybywające do Patras z zatoki, odbywać będą czterdziesto-dniową kwarantannę i nie będą mogły przed tym terminem odplynąć. Takie okręty nie będą mogły zbliżyć się do miasta Patras. Miejsce do zarzucenia kotwic będzie onym na czas kontumacyi blisko zamku w Morei oznaczone. — W d. 6. Grudnia wyszedł w Patras pierwszy numer Dziennika francuzkiego, redakcyi Maxyma Rayband, pod tytułem: *Courrier d'Orient, Journal politique, commercial et litteraire*. Dziennik ten w wielkim folio, wychodzić ma co tydzien raz w dniach nieoznaczonych.

Gazeta Korfijska pod d. 13. Grudnia donosi, że w d. 3 wspomnianego miesiąca opuścili Turcy Salonę, którą niejakim czas Grecy w liczbie 2000 oblegali. Taż sama gazeta mówi także o potyczkach między Grekami a Turkami które zajęły miały w prowincyi Karpenissi i w górach pod Agrafa. (G. W.)

Francyja.

Król Jmó oznaczył znowu średnie szkoły duchowne w trzech dyjecezyjach St. Claude, Marsylii i Nancy i potwierdził Przełożonych i Dyrektorów tych szkół, proponowanych przez Biskupów szkół rzezczonych, ponieważ wspomnieni Biskupi przystąpili teraz do wiadomych król. postanowień.

Podług Kuryjera francuzkiego udał się P. Beranger do więzienia, dla oglądania izby, do której jeszcze przed końcem roku ma się sprowadzić.

Gazeta francuzka utrzymuje, że stronnictwo Izby deputowanych, które doład zwyczajnie nazywano stronnictwem P. Agier, zważywszy śmieszność, z powodu bardzo małej swej liczby, potęczyło się chce na przyszłość zupełnie z prawą stroną.

Jenerał Lejtant Damas, Jeneralny Inspektor żandarmeryi, były szef sztabu jeneralnego

wojska egipskiego pod Jenerałem Kleber, zmarł w Paryżu d. 21. Grudnia.

Były członek konwencyi narodowej i królobojca Vadier, zeszedł z tego świata w Brukseli w Grudniu, w wieku 93 lat życia swojego.

(D. A.)

P. Caillé, o którego namieniliśmy podróż do Tambaktu, otrzymał od towarzystwa jeograficznego nagrodę 10,000 fr., a od Króla krzyż legii honorowej; ma on jeszcze mieć pensyję od Ministerjum morskiego. Przyszedszy do zdrowia chce jeszcze przedsięwziąć powtórna podróż do Tambaktu. Pierwsza udała się mu z tego powodu, iż na brzegach mienił się być apostatą i przesławianym od Europejczyków!

Słychać, iż w wyższej radzie wojennej uchwalono, aby piechotę król. gwardyi podzielić na dwa korpusy, na starą i młodą gwardyją. Aby do tamtej przejść, trzeba służyć cztery lata wdrugię.

Z powodu chorob panujących w wojsku miał Jenerał Maison przenieść swoje główną kwaterę na okręt liniowy Conquerant, stojący w zatoce Nawarynu. (G. W.)

Włochy.

Na tajnym Konsystorzu, odprawionym w d. 15. Grudnia w pałacu na Watykanie, potwierdził Jego Świątobliwość kilku Arcybiskupów i Biskupów między innymi: przewielebnego Teofila Walckiego Doktora praw obojga i Proboszcza kapituły Gnieźnieńskiej, Arcybiskupem Gnieźnieńskim, w Poznaniu; przewieleb. Jana Michała Leonharda Xięzda z dyjecezyi Wiedeńskiej, Rannika tamecznej kapituły i Szufragana Arcybiskupa Wiedeńskiego, Biskupem Aloii *in partibus infidelium*; na tym samym konsystorzu Jego Świątobliwość ogłosił także kilku Kardynałów między innymi z klasy Xięży: Xięcia Alexandra z Rudny i Divek-Ujfału, Arcybiskupa Strygońskiego Prymasa Węgierskiego, urodzonego w Szenti Retesz d. 4 Października 1760 (podług wiadomości z Strygoń z d. 23. Grudnia Conte Neroni goniec papieżki z gwardyi szlacheckiej Papieża przywiózł Xięciu Prymasowi w d. 15. Grudnia wiadomość z Rzymu o mianowaniu go na Kardynała. Drugi podobny goniec papieżki z biretem czyli kapeluszem kardynalskim przybył do Wiednia, gdzie Xięzę Prymas odbierze go z rąk N. Cesarza Jmci.) (D. A.)

Królestwo Obojęd Sycylii.

W d. 9. Grudnia wieczorem zjechała z Rzymu do Neapolu JCWys. W. Xiężna Helena, małżonka JCWys. W. Xięcia Michała, i wysiadła w pałacu Xiężnej Paterno nad Cbiaja; ces. Rosyjski Posel na Dworze Neapolitańskim, Hr. Stachel-

berg, wyjechał naprzeciwko W. Xiężnej aż do Molo di Gaeta.

(D. A.)

Prussy.

W dawniejszych i nowszych czasach znajdowano często sztuki rodzimego złota dosyć znaczne w rzece Goldbach zwanej pod Andel (w okręgu Berncastel, obwodzie rządowym Trewirskim) w końcu 1826 znaleziono także w rzece pod Enkirch nad Mozela w okręgu Zel, taką sztukę złota cztery łoty ważącą, a przed kilku miesiącami w rzece Gùldenbach pod Strombergiem (w okręgu Kreuznach, obwodzie rządowym Koblenckim) inną dwa łoty ważącą. Imiona Goldbach i Gùldenbach dowodzą, że rzeki te mające w sobie złoto już w dawnych czasach znane były. Ponieważ naturalnie ważną jest otrzymać dokładną wiadomość o każdym takim znalezieniu złota, któreby może przyczyniło się do odkrycia szycht złota w gorach, przeto Minister spraw wewnętrznych upoważnił urząd gorniczy dla prowincyi nadreńskiej, umieścić w dziennikach urzędowych wezwanie, iżby ci, którzy na przyszłość złoto rodzime w rzekach i łożyskach rzek prowincyi znajdują, takowego nieprzedawali prywatnym, albowiem oddając go królewskiemu gornicznemu urzędowi nie tylko otrzymają zupełną wartość złota, ale nawet jeżeli znalezione, mieć będzie wartość we względzie umiejętności, spodziewać się mogą jeszcze nagrody wynoszącej dziesięć procenta od wartości takiego złota. (D. A.)

Rossyja.

— Z Petersburga d. 10. Grudnia. —

Onegdaj, jako w dniu czterdziestym od śniereci N. Cesarzowej Matki, odprawiono w pałacu zimowym w obecności N. Cesarza Jmci i N. Cesarzowej Jmci, Jego Ces. Wy. Następcy tronu, W. Xięcia Michała, żałobne nabożeństwo. Na uroczystości tej znajdowali się członkowie Rady państwa, Ministrowie, Senatorowie, Jenerałowie i Dwór.

Jenerał Major Kupryjanów otrzymał order S. Anny pierwszej klasy za wstęwo okazane pod Warną.

Minister oświecenia narodowego, potwierdził pod d. 1. Listopada Dr. E. D. Friedländera prywatnego nauczyciela umiejętności kameralnych przy uniwersytecie Królewieckim, na zwyczajnego Professora umiejętności kameralnych, skarbowych i handlowych przy cesarskim uniwersytecie Dorpackim.

Z wielu stron nadchodzą wiadomości o chwalebnej gorliwości, z jaką wielu fabrykantów pra-

cnje, aby odznaczające się fabrykaty przy sposobie do przesłania tutaj na wystawę przyszłej wiosny.

Wiadomości z teatru wojny.

Gazeta Petersburska zawiera z Tiflis pod d. 26. Listopada:

Jenerał Major Xięże Czeczewadze donosił Hrabu Paszkiewiczowi Eriwańskiemu co następuje:

W d. 5. Listopada, w obliczu nieprzyjacielskich czat, dwie kompanije pułku piechoty Kozłowa wraz z częścią pół batalijonu Sarbasów Eriwańskich połączyły się z oddziałem Bajazetckim pod rozkazami Jenerała Majora Xięcia Czeczewadze, który natychmiast uderzył na nieprzyjaciela. Turcy w liczbie 5000 ludzi, z dwoma działami, wyruszyli na przeciwko niego. Lecz bardzo wahał się w walce i bez wystrachu działła zostawili na pobojowisku 40 ludzi w zabitych i rannych. Tymczasem posunęli oboz swój o pięć wiorst dalej za wieś Kazikhoi, gdzie przed potyczką stali. W d. 6. Listopada zupełnie się oddalili po części do Melasgiertu, po części do Ardizu.

Aby odwrót nieprzyjaciela przyspieszyć, uczynił Xięże Czeczewadze poruszenie na przód drogą do Melasgiertu, a że nie znalazł przeciwnika, powrócił zatem do obozu swego pod Patnos. Odwrót nieprzyjaciela dozwala oddziałowi Bajazetckiemu zająć leże zimowe.

Jedną z głównych przyczyn odwrótu Turków było poruszenie oddziału z Kars, będącego o spodn gór Saganlgijskich, które paszostwo Karsu od Erzerum dzieli. Jenerał Major Bergmann, dowodzący tym oddziałem, otrzymał rozkaz posunąć się ku Erzerum, aby ułatwić położenie Xięcia Czeczewadze. Wojsko tureckie pod Toprak Kale, rozumiejąc, że go nieprzyjaciel przez to poruszenie będzie mógł obejść i bojąc się połączonych działów tych obudwóch oddziałów, starało się przeszkodzić posunięciu się Jenerała Majora Bergmann, z którym zeszło się w d. 12. Listopada przeprawiając się przez Araxes. Ponieważ Jenerał ten znalazł trudności w przebywaniu tej rzeki i widział, iż zamiar odciążenia nieprzyjaciela od Xięcia Czeczewadze został dopetniony, nieznawał potrzeby ścigać go dalej i cofnął się w porządku. Niektóre ruchome kolumny jazdy tureckiej tem zwiedzione, przeprowiły się przez rzekę i uderzyły na nasze szeregi, lecz nie niewskorawszy musiały się wrócić, utraciwszy przytem 30 ludzi w zabitych i rannych. Oddział ten powrócił 14. Listopada w dobrym stanie. (D. A.)

Drugi Nr. Rozmaitości wyjdzie w przyszły Poniedziałek.

Redaktor: *Nikołaj Michalewicz*; Drukiem: *Piotra i Augusta Pitterów*.